

Hydrozagadka



Autor: Fot. Monika Kutkowska

Mogą być kolejowe, wodociągowe i przemysłowe. Większość stanowi majstersztyk architektury. Wieże ciśnień nieustannie nas zachwycają!

Zawsze stanowiły najwyższy element infrastruktury wodociągowej, odpowiedzialny za stały i równomierny dopływ wody. Wody, która była doprowadzana do mieszkań, fabryk i do parowozów na stacjach kolejowych.

„W dawnych czasach stawianie wież ciśnień było naprawdę bardzo ważnym wydarzeniem. To hydrauliczne cudo techniki potrafiło wyręczyć mieszkańców w podstawowych obowiązkach domowych. Wyobraźmy sobie noszenie wiader wody na czwarte piętro budynku!! – coś okropnego. Wieża ciśnień potrafiła wyręczyć ludzi i dostarczała samoczynnie wodę na wyższe kondygnacje. Ale zaraz, co z ciepłą wodą? Dużo wodnych wież połączonych było z kotłownią i kominem. Woda była podgrzewana i dostarczana do kranów” www.wiezacisnien.eu1.

CIECHANÓW

Ten oryginalny obiekt architektoniczny nigdy nie był w pełni wykorzystany zgodnie z przeznaczeniem, a nawet częściowe użytkowanie go też nie trwało długo. Jego powstanie związane było z prężnym rozwojem dzielnicy przemysłowej Ciechanowa. Część zakładów i procesów technologicznych wymagała zapewnienia stałego dopływu wody o określonym ciśnieniu, co w tamtych czasach nie zawsze było możliwe ze względu na niedoskonałą miejską sieć wodociągową. W lipcu 1976 r. budowla została oddana do użytku. Już w pierwszych dniach eksploatacji pojawił się szereg usterek, wynikających z błędnego zaprojektowania oraz niezgodnego z projektem wykonawstwa. Największym problemem było napełnienie zbiornika. Podłączony przewodem tłocznym do miejskiej sieci wodociągowej nie był w stanie się napełnić z powodu dużych spadków ciśnienia. W czasie zimy stulecia (przełom 1978/1979) urywały się rury doprowadzające wodę do zbiornika, gdyż nie zaprojektowano kształtek kompensacyjnych. Zamarzanie wody w rurach zasilających powtarzało się w następnych latach. W rezultacie zbiornik nigdy nie pełnił funkcji, dla jakiej został wybudowany. Po kilku próbach napełniania, zaledwie trzy lata po wybudowaniu, został wyłączony z użytku

<https://parknaukitorus.pl/o-parku/2>.

Jedna z najsłynniejszych wież ciśnień na świecie znajduje się właśnie w Ciechanowie. Kilka lat temu została odnowiona przy wsparciu funduszy europejskich. Pieniądze z programu regionalnego na lata 2014-2020 całkowicie odmieniły zabytek oraz zaniedbany wcześniej teren. Konstrukcja została wyczyszczona i pomalowana, torus obłożono nową blachą tytanowo-cynkową. Wokół zrewitalizowanej wieży ciśnień został wybudowany Park Nauki Torus.

PŁOCK

Długo była jedną z najwyższych budowli w mieście. Zbudowany w 1894 r. pięciopiętrowy, ośmioboczny budynek z czerwonej cegły. Zbiornik umieszczony na najwyższej kondygnacji miał pojemność – według współczesnego przelicznika – 90 tys. litrów. Wieża powstała jako jeden z elementów systemu wodociągów miejskich budowanego na przełomie XIX i XX w. Dwukrotnie w czasie wojen była uszkodzona, ale dzięki solidnej konstrukcji przetrwała bombardowania. Płock, usytuowany na wysokiej skarpie, przez całe wieki cierpiał z powodu niedostatku wody. W 1498 r. miasto otrzymało zgodę króla Jana Olbrachta na budowę wodociągu, jednak prace zostały rozpoczęte dopiero w 1535 r. Ale coś poszło nie tak, bo już około 1580 r. Jędrzej Świącicki pisał: „gmin miejski wodę (...) czerpaną w dzbany dźwigać musi pod górę. Wodociągów nie ma bowiem w tym mieście”

www.turystykaplock.eu/zabytki/wieza-cisnien/3.

TŁUSZCZ

Wieża ciśnień, która góruje nad stacją kolejową w Tłuszczu, pochodzi z lat 20. XX w. i jest najcenniejszym elementem w kompleksie dworcowym. Stoi na trasie dawnej drogi żelaznej Petersbursko–Warszawskiej. Wieża jest charakterystyczna pod względem architektonicznym oraz jedynym zachowanym w tym miejscu reliktem zabudowań kolei parowej, przy jednej z najstarszych tras kolejowych Mazowsza. W 2023 r. została wpisana do rejestru zabytków.

KRASNE

Neogotyckie cudo o charakterze użytkowym. Ludwik Krasieński, ożeniony w 1860 r. z Elżbietą z Branickich, wdową po Zygmuncie Krasieńskim, przekształcił zaniedbane rodowe gniazdo w nowoczesny i przodujący w skali kraju majątek. W dobrach krasieńskich znajdowały się: owczarnia zarodowa, młyn amerykański, piekarnia, cegielnia, cukrownia udziałowa „Krasiniec” oraz znakomita stajnia. Wystawiona w XIX w. wieża w stylu neogotyckim dostarczająca wodę do zabudowań dworskich, miała na parterze i na piętrze pomieszczenia mieszkalne użytkowane przez służbę folwarczną. W latach 1885–1907 mieszkali tu Nowotkowie. Ojciec rodziny, Mateusz, był masztalerzem u Ludwika Krasieńskiego, a później został dozorcą majątku. Jego syn Marceł spędził tu dzieciństwo: chodził do szkoły i pracował jako pomocnik ogrodnika. Do historii przeszedł jako jeden z założycieli Polskiej Partii Robotniczej.

SOCHACZEW

W nurcie architektonicznym polskiego baroku. Wąskotorówka to jeden z najważniejszych zabytków regionu. A nieodłącznym elementem Kolei Wąskotorowej w Sochaczewie jest – wpisana do rejestru zabytków – wieża ciśnień. To zbiornik na wodę, która zaopatrywała parowozy. Woda pobierana była bezpośrednio z Bzury. Sochaczewska wieża została zniszczona podczas I wojny światowej, a na jej miejscu powstał nowy obiekt. Konstrukcja to żelbetonowa struktura, ma 29 metrów wysokości i zbiornik, który mieści 230 m³ wody.

Ciechanowski Torus znalazł się na piątym miejscu w rankingu najbardziej niezwykłych konstrukcji tego typu na całym globie przygotowanym przez „The World Geography”.



Fot. Monika Kutkowska

Naukowa nazwa połączenia dwóch form przestrzennych brzmi: torus na hiperboloidzie obrotowej jednopowłokowej.



Fot. Monika Kutkowska

Pięciopiętrową, ośmioboczną wieżę ciśnień wzniesiono przy końcu ul. Warszawskiej. Została uszkodzona podczas bombardowania 3 września 1939 r.



Fot. Dariusz Ossowski

Wieża w Tłuszczu została uszkodzona podczas bombardowania 3 września 1939 r.



Fot. Mirosław Oleksiak

Na wieży w Krasnem widnieje herb Krasieńskich – Ślepowron



Fot. Sylwester Sztukert

Sochaczewska budowla zaprojektowana została przez uznanych architektów – Bronisława Brochwicza-Rogoyskiego i Romualda Millera (kierowali Sekcją Architektoniczną Wydziału Drogowego Dyrekcji War-szawskiej KP).



Fot. Ewa Burzyńska

Nasielsk. Kolejny projekt duetu Brochwicz-Rogoyski i Miller.



Fot. J. Dylewski

Bronisław Wawrzyniec Rogoyski herbu Brochwicz – polski architekt, przedstawiciel historyzmu



Fot. domena publiczna

Konrad Wojnarowski, przewodniczący sejmikowej Komisji Strategii Rozwoju Regionalnego i Zagospodarowania Przestrzennego (klub radnych PSL)



Fot. arch. UMWM

UWAGA

Informacje opublikowane przed 1 stycznia 2021 r. dostępne są na stronie archiwum.mazovia.pl